

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 " trimestre
Un número sol.	1 "
Anuncis á preus convencionals.	

Lo Códich Civil maquinat entre horribles convulsions d'odi per l'ex-ministre que porta per irrisió lo nom del savi Rey Ilegislador, ha caygut ja damunt de Catalunya.

Desde'l día primer de Maig la ventada pestilenta que tot ho corromp congriada en aquell podrimener de Madrit, ha comensat á assotar l'arbre milenari de nostras lleys. No hi han valgut las protestas; han sigut lletra morta lo sens fi d'exposicions rahonadas y telégramas demanant misericordia als mes alts poders; Catalunya, la vella Catalunya, exemple de pobles lliures y sancers, mirall de la civilisació y poderiu d'Europa en temps de gloria, ha sigut ferida traidorament per l'ex-cómich de Valladolid Manuel Alonso, ajudat de la aborrida taifa de farsants que avuy fá de govern, á ciencia y paciencia d'un poble débil.

Los catalans que apreciem en son valor aquest nom honrós, rebutjem lo Códich Civil *vingut del mal pahidor ventrell* d'Espanya que 'ns roba nostras lleys venerandas encarnadas en la conciencia del poble catalá é informadoras de son caracter y sa vida, y que'l mateix rey-butxí no gosá arrebastarnos; un Códich ridicul mirat á la llum de la ciencia, donchs desconeix los més elementals principis del dret internacional; un Códich destructor de la familia catalana ja que á mes de desorganisar-la, la enmatzina ab la atmósfera mefítica dels plets y desavinensas, un Códich que, inspirat en la més ruhi de las envejas, pretén rebaixar á Catalunya al vergonyós nivell d'altres provincies d'aquesta Nació desgraciada manejan lo malehit raser del Centralisme; un Códich ab que'l govern premia l'avens y prosperitat de nostre poble esplendidament demostrats no fa gayre, com cástich irrisori qu'un mestre de malas entranyas donés al més aplicat de sos deixebles.

Ja es temps donchs de parlar clar. Ja que la fatalitat nos obliga á oposarnos al cumpliment de la ley, acatém aquesta obligació per amor á nostra patria.

Per de prompte ab la honrada convicció de que cumplim un deber sagrat, tractarém per tots los medis de fugir de las nombrosas y serradas potas d'aquest cranch que han clavat en lo pit immaculat de nostra Catalunya. Ja'ls catalans residents en terras castellanas preparan sa resistencia, y aquesta conducta se generalisarà sens dupte. Per ara, donchs, evitém com se puga las consecuencias d'aquesta ley homicida; després, quan regenerats já per las eloqüents y patrióticas mostrás d'amor que de totas bandás los fills donan á sa mare afligida nos veyém ab prou forsas per cambiar d'actitut... ¡sols Deu sab lo que farem!

Nos han posat *cándidament* un parany á devant nostre. Ja que l'hem vist procurém no cáurehi; y mentrestant femnos forts aixecantnos de nostra deplorable postració y unimnos pera destruhirlo y esmicolarlo com mes abiat millor.

L' AMPURDÀ CONTRA 'L CÓDICH CIVIL

Precís es ferho constar. Una de las manifestacions mes grandiosas que s'han celebrat contra 'l Códich Civil ha sigut la de La Bisbal ¡Quína gentada y quín entussiasme!

Comensant per la circumstancia de haverse colocat un escut catalá ab llassos de dol en la mateixa locomotora del tramvía que'ns conduí de Flassá al lloch del *meeting*, y acabant pels aplausos frenétichs é inacabables ovacions que's tributaren als oradors, tot fou solemne, tot fou imponent en l' aplech patriótich del Ampurdá.

Verdaderament l' entussiasme residía ja en la Comarca abans d'arribarhi las comissions de fora d'ella. En las estacions del tránzit s'hi notava ja 'l mohiment general del pays, y al baixar del tramvía en la vila de La Bisbal forem rebuts ab viscas y aclamacions que feyan saltar las llágrimas als ulls.

Lo *meeting* tingué lloch á las dúas de la tarde sota un cel puríssim y al escalf d'un sol abrusador. Reunida la gent en la Plassa Nova de La Bisbal ocupava per complert tot son recinte capás de mes de cinch mil personas, y s'estenia paret's amunt talment com si sobrehixís omplint á bessar balcon's y finestras, teuladas y terrats. Dificilment tornarém á presenciar maymés espectacle tan sublim: en éll hi dominava 'l tó de la sanch: quasi tots los concurrents cubrían son cap ab la barretina vermella de color avivat per los brillants raigs del sol.

En l'acte, organisat pels catalanistas hi tingueren participació com ho havíam anunciat los federals y 'ls carlins. Parlaren en nom dels federals, don Joseph M.ª Vallés y Ribot y 'l senyor Llari; com á representants dels carlins, don Joan de Deu Trías, catedrátich de la Universitat de Barcelona y 'l senyor Fortuny; y com á ánima de la manifestació y esprit de la mateixa parlaren entre 'ls catalanistas, los individuos de la Comissió Organismadora don Ramon Vancells, don Joan Cama y don Joaquím Aldrich, además dels socis de la *Lliga de Catalunya*, don Joaquím Riera y Bertran, don Joseph Pella y Forgas y don N. Verdaguer y Callís.

Impossible estractar los valents discursos de tots ells; y además d'impossible, poch menos que inútil. Figúrinse nostres llegidors lo mes dur que puga dirse en contra de la tiránica absorció que'ns mata; ima-

ginin las frasses mes terribles que pot dictar la desesperació y la ira quan s'apoderan de cors virils y dignes; vesteixinho ab la oratoria categórica y fogosa de la majoria dels oradors catalans; y sols aixís podran arribar á concebir una sombra de lo que fou lo *meeting* de La Bisbal.

Lo poble també intervingué *directament* en l'acte ab oportunas interrupcions que algún cop esgarriaven per lo decididas. Los aplausos y'ls *viscas* se succehían ab freqüencia y per unanimitat. Algún *mori* se deixava sentir. Un crit arribá á ferse molt general *¡Abaix los partits!*

Decididament, l'Ampurdá també es catalanista.

La Reunió Pública de La Bisbal fou també de las mes notables que s'han celebrat per un concepte més: per lo número extraordinari d'adheissions que's reberen.

Enviaren adheissions al acte lo diputat á Corts pel districte, don Albert Camps, assistinthi lo del districte de Figueras senyor Roger, los diputats provincials, tots los ajuntaments de la comarca, la lliga de Catalunya, lo Centre Catalá de Sabadell, lo de Sant Sadurní de Noya, lo de Sant Martí de Provensals, lo de Sant Pol, la Associació Catalanista de Reus, lo Centre Escolar Catalanista, l'Institut Agrícola catalá de Sant Isidro de Barcelona, lo Colegi de Advocats de Figueras, lo Círcul Tradicionalista, Joventut Católica, Centro Democrátich, Consell Federal y Comité Federal de Barcelona, lo Centre Católich de la Espluga de Francolí, lo Colegi d'Advocats d'Olot, varias colectivitats de Girona y de Banyolas, lo Comité Federal de Llagostera, totas las comissions organitzadoras dels meetings celebrats y moltes altrás associacions fins al número de 70 qual nom no recordém. Moltes de ditas corporacions hi estavan representadas personalment. També's reberen bon número de telégramas, alguns dels quals insertaré en altra edició. La premsa contribuí per sa part á donar al acte lo degut lluhiment.

Per adheissió ó representats s'hi trobavan entre altres *La Renaixensa*, *El Suplemento*, *La Vanguardia*, *El Correo Catalán*, *El Correo Español*, *El Diario de Cataluña*, *Lo Somatent*, *La Veu del Montserrat*, *La Plana de Vich*, *La España Regional*, *L'Arch de Sant Martí* y LO CATALANISTA.

Com á particulars enviaren sa adheissió los senyors don Jaume Roura, don Joan J. Permanyer, don Francesch Mateu, don Carles Bosch

de la Trinxeria y altres que sentim no recordar. Se reberen ademés moltíssimes cartes y telégramas de catalans residents fora de Catalunya, en lo resto d'Espanya y en l'extranger. Las adhesions eran en general enérgicas y decididas á temperaments radicals.

Las conclusions del acte foren: per una part, enviar lo següent telégrama á la Reyna Regent:

Majordomia major de Palau.—Madrid.—Cinch mil catalans reunits en la vila de La Bisbal, ab la adhessió unánim dels Municipis de la comarca del Ampurdá, de gran número de corporacions de Catalunya y altrás regions y de catalans residents al extranger, pregan á S. M. que suspengui la sanció del Códich civil fins que quedi expurgat de tot quant afecta á la personalitat jurídica y al Dret de Catalunya.—Lo president del meeting, Ramón Vancells.

Y per altra part, remetre quatre telégramas mes als regionalistas mes significats de Aragó, las Bascongadas, Navarra y Galicia participantlos que *cinch mil catalans reunits en la vila de La Bisbal afirman la necessitat de conservar los Drets de totes las regions forals, saludantlos á ells com á sos més ilustres defensors.*

Aquest darrer telégrama s'expedí á don Marian Ripollés de Zaragoza, á don Fidel de Sagarminaga de Bilbao, á don Arthur Campión de Pamplona y á don Manel Murgía de La Coruña.

Després del acte, la concurrencia's disolgué pensant en la manera de fer acabar tantas ofensas com reb Catalunya de sos *germans* del centre.

Abans d'eixir de la vila forem los comissionats forasters expléndidament obsequiats pels catalanistas de La Bisbal. A las vuyt del vespre's celebrava un banquet de cinquanta cuberts. Mentre tenia lloch aquest cantá una popular cansó del immortal Clavé, *Las flors de Maig*, lo coro de La Bisbal «La Amistat», compost d'un conjunt d'hermosas y frescas veus y magistralment dirigit per lo senyor don Pere Plá y Coll. A última hora se brindá per Catalunya y pera que la unió dels catalans sia un fet y aixís pugan ser mes fàcilment reconqueridas nostras llibertats. S'hi pronunciaren també sentidas frasses en llahor de la memoria del difunt catalanista ampurdanés don Joaquím de Sitjar, qual germá don Joan, com ell catalanista ab tota l'ànima, se trobava allí present. En resúmen, la manifestació de La Bisbal ha sigut de las més notables, y per ella'n felicitem á sos digníssims organiadors.

PROTESTA *que fan los estudiants de l' Institut de l' immortal Girona contra l' article 15 del nou Códich Civil*

COMPATRICIS: Haveu notat tots lo magnífich espectacle que 'ns ensenya Catalunya ab la defensa de sos drets; haveu vist tots també las críticas circunstancias qu' atravessa aquest valerós y honrat poble espanyol, y desde 'l moment, hauréu ja estudiat un poch nostra situació y pres un determini.

Nosaltres ja ho hem fet, lo qual aném á publicar, asegurántnos al mateix temps, de que no hem de ser los últims, ja que no hem tingut la honra de ser los primers.

Si 'ns ficsém no mes qu' una mica ab las terribles conseqüencias á que dona lloch aquesta taca del Códich Civil, l' article 15, no farém mes que horrorisarnos, tota vegada que del modo mes bárbaro y astut, ha volgut atentarse contra l' últim bossinet que 'ns quedaba de nostras antigüas lleys.

Pareix que desde 'l regnat dels reys catòlics, millor dit, de 'n Joan primer d' Aragó, tots los sucesors s' han cuidat solament, d' arrebatarnos lo que nostres avis havian guanyat ab la sanch de sas venas.

Vingué Felip V. Y baix lo pretest de que los catalans havian ajudat á Cárlos III d' Austria, son contrari pretendent á la corona d' Espanya, resolgué traurer llurs furs y, al efecte, marxá contra Barcelona ab un exércit deu mil vegadas mes grós que las forsas que l' hi podia oposar aquesta.

Imposible 'ns es descriurir lo pánich que s' apoderá dels heróichs Barcelonins, al veure's setjats per aquell remat de tigres del desert de Sahara. Se resistiren hasta tal punt, qu' aquell indómit salvatge tingué qu' entrar ab los seus per las casas á buscar catalans pera degollarlos. ¡¡¡Gloria á Catalunya!!!

Mes, ¡pareix mentida qu' aquell que tan enfurestit contra nosaltres estava, no 'ns robés tot lo que teniam! No sabém imaginarnos lo perquè 'ns ne deixá aquesta mica.

Des d' uns cent y vuitanta anys enrera conservabam aquest tresor, eixa reliquia que 'l ferotge Felip V, 'ns havia deixat; mes per aixó no ha faltat qui s' encarregués d' imitarlo.

Los anárquichs governs que d' un quant temps en aquesta part, venen arreglant los nostres asuntos com volen y no sempre com moralment poden, no contents de sacrificar-nos en aras de sa tiranía venéntnos com á xinos, firmant tractats de comers que 'ns han aixugat l' industria y l' agricultura y, per conseqüent, las principals fonts de la riquesa catalana; venen are ab la persona (no sabem si mereix tal tractament) d' en Alons Martínez á fernos carregar la creu del martiri, robántnos los escasos restos de vida que 'ns quedavan.

Al tractar de fer un nou Códich Civil y veyent las regions que gosavan d' un dret especial, lo furt que anaban á ferlosi, se presentaren al LLIBERAL govern espanyol á reclamar sos drets, qui contestá que 'ns respectarian, y luego, faltant obertament á la llei de 1888, Alons introduheix, fent lo distret en-dit Códich, l' article 15, segons 'l qual, ademés de atacar las cèstums de familia qu' aseguran la prosperitat d' un país, vindrán á reduhir á Catalunya á un zero á la esquerra figurant son nom tan sols en las páginas de un diccionari.

Pera certificarvos en doném un vistasso á lo qu' en últim cas diu l' article 15.

"Serán considerats com á castellans y, per lo tant, tindrán de regir-se segons las lleys de Castella.

Tots aquells que naixen fora de Catalunya, encare que sos pares sian catalans.

Tots los catalans qu'hajan estat avehinats, durant dos anys fora de Catalunya, ó d'allí hont no hi haja dret comú.

Tots aquells qual pare, sia castellá y mare catalana, ó á l'invers.

Tots los empleyats catalans en Castella.,

De modo que, segons ells, no volen que dintre 'l terme de quaranta anys puga trobarse cap catalá ni ab una lhumanera.

No considerém convenient discutirho, 1.er perque ja se'n encarregarán **ALGUNOS DELS NOSTRES REPRESENTANTS** en Madrit, particularment lo del nostre districte, y 2.^{nt} perque un axioma no necessita demostració: y, ¿qu'es sino un axioma la tiranía d'aquest article? Lo sentit comú'l detesta; per lo tant ni menys mereix l'honor de la discussió.

Si, catalans, nosaltres no provoquém, som los provocats; per la mateixa rahó, estiga vostra consciencia sense'l mes petit dels remordiments sobre las conseqüencias que pugan sobrevenir; puig no farém mes qu'un bon ús del dret sagrat é inviolable de la defensa.

No alsém nostra humil veu pera cridar á las armas á cap partit ni á cap clase especial; sino perque pari atenció tot aquell que's crega ben adornat ab la joya del noble titol de catalá.

Nosaltres, per nostra part, procurarém estar promptes y disposats pera lo que mes convenient siga á nostra aymada patria.

Deu vos dó constant valor y **¡¡¡VISCA CATALUNYA!!!**

Girona Abril 1889.

La Comissió.

SECCIÓ POLÍTICA

Las eminencias de Madrit, las que portan la veu de la ciencia, aquells que ostentan grants titols, los verdaders sabis, segons llegim en un telégrama avuy ja deuen ocupar l'honorable lloch propi á sos mérits.

Parlém d'aquells socis de la Academia de Jurisprudencia que pagant lo just tribut de que's feu mereixedor ab lo nou Códich civil lo Sr. Alonso Martínez, organisaren una vetllada pera obsequiarlo y ferli al mateix temps entrega del titol de *soci d'honor*.

Lo de *soci*, no calia.

Lo del *honor*, ja'l necessitava.

De tots ells, ab tot, l'únich que ha d'estar un bon tros agraviat es lo mateix Alonso Martínez.

Tant honorable nombrament, li han fet compartir ab en Romero Robledo y en Carvajal.

La brometa resulta un bon xich pesada.

Doném lo pésam al Sr. Alonso Martínez y proposém á la Academia una segona part á la festa.

Varela, Astray y *el Chato*: triumvirat d'honor pera l'època de decadencia de la república legislativa espanyola.

¿No'ls hi sembla?

De *tresillos* així á Madrit entre'ls caps pares ne trobaríam á centenars y lo

mes célebre es que ab cap d'ells, en cas d'haverho de menester, podríam simularhi la escena del Calvari y las tres creus.

A tots, absolutíssimament a tots, los hi pertoca la creu de la esquerra.

De un article contra'l Códich Civil degut á la ploma de la llorejada poetissa donya Dolors Moncerdá de Maciá, retallém lo següent párrafo:

"Castella continúa essent consecuent en lo seu odi als catalans; es la mateixa Castella de Felip V; la mateixa que 'ns imposá l'ignominiós decret de Nova Planta; la mateixa que 'ns imposa tribunals castellans y 'ns obliga á usar una llengua que no es la nostra en tots los actes mes transcendents de la vida; la mateixa que ha portat á cap los desastrosos tractats de comers; la que, en fi, ab una pertinacia digna de millor causa, ha anat esgrunant, una per una, las perlas de nostra corona de Comtesa, sense pensar que 'l joyell que trossejava era 'l que mes brillantment resplandia en lo seu front; pero aixó no es estrany; lo poble que empenya'ls llensols per assistir á las corridas de torros; lo poble que en una de sas mes importants revistes, ahont sols se publican los retratos de regonegudas eminencias, ha posat los dels repugnants protagonistas del crim de carrer de Fuenca-rral; lo poble, en fi, que ha presenciát com los principals prohoms de sas diversas fraccions polítiques abandonavan á la desbandada los banchs del saló de sessions, per agrupar-se al entorn d' un gos y d' una dona de ben tristos antecedents, no pot tenir res de comú ab la pensadora, ab la soferta y treballadora Catalunya.,,

Es lo que deyam: á Catalunya en tot cas li tocaria com ja li toca ara lo paper de Màrtir.

Peró ¿y lo bon lladre?

Ben cert que á Madrid ni un bon lladre trobaríam.

En un dels *meetings* celebrats contra'l Códich Civil, nostre estimat company lo valent propagandista, don N. Verdaguer y Callís, pronunciá los següents mots acertadíssims que recomaném á nostres *aprenents* de polítichs:

"Y es més, y aquí está 'l grá de la qüestió: Mentres los catalans estarém dividits, serém vensuts.

Mentres hi hage entre nosaltres fusionistas y conservadors, romeristas y esquerrans, castelaristas y zorrillistas, federals y carlins; mentres al nombrar ajuntaments y diputats nos guíem per la bandera que 'ls candidats seguéixen, y no atenguém preferentment á la bondat de sos sentiments, á la honradés de sa conciencia y al valer personal, negant en absolut tot sufragi als que lliberals ó conservadors, reformistes ó qualsevol cosa, tenen la conciencia que 'ls fá 'l quefe del partit, estiman lo que aquest vol que estimen y matan la que aquest los mane matar, no hi há remey per Catalunya.

Castella impotenta per lluytar front á front ab una regió que per mil conceptes la adelanta, ha trobat la manera de reduhirnos á la nulitat, fentnos barallar catalans contra catalans, afilantnos á las mil banderies de la seva política.

¿Veyéu lo remey? ¡Ah! Si avuy hi haguessen al Parlament espanyol senadors y diputats verdaderament catalans; gent no ficada en política, no s' hauria aprobat l' article 15; al contrari, Catalunya hauria pogut recobrar quelcom de lo molt y preciós que li han anat robant, y bona falta li fá.,,

La Liberté de Paris publicá un article combatent ab energia lo projecte de celebrar *corridas de toros* ab motin de la Exposició Universal, oposantse á que's concedeixin los terrenos pera la construcció de la plassa.

¡Pobra Espanya si li desterressin del gran certamen l'única gloria nacional que conserva viva!

Perque ningú ignora lo desayrat paper que Espanya desempenyarà en aquella

Exposició; Espanya, que l'any passat va mostrar-se en tots los rams tant avansada... disfressant-se ab la brusa del treball de Catalunya.

¡Pobra Espanya! Despullat lo frach llogat, llensa *espadas, banderillas y muletas*, desfeste d'aquell sarcàstich lleó que jau ensopit á tos peus y presentat á París tal com te deixá Cervantes.

Moret farà de *Quijote*; Alonso Martínez pot fer de *Sancho, Rocinantes y Rucios* no han de faltarten. *Se reciben avisos en la Academia de Jurisprudencia* de Madrid. Dulcinea.....

*No subamos, no subamos
que voy á desafinar.*

Copiém de *La Renaixensa*:

"Contrastos en la vida dels pobles! Mentres á Catalunya li plora y bull la sanch en las venas per lo foch de la indignació ab motiu de plantejarse avuy lo Códich Civil, en los Estats Units d' América se celebra ab festas lo centenari de la seva independència.

Aquells pobles patien baix la política absorbent del centralisme anglés y arribá un dia en que 's cansaren de veures tractats com á salvatjes; prenent las armas y retxassant després d' accions encarnissadas lo domini extranger que 'ls esclavisava.

Nosaltres, avuy que sentim lo fret de un arma homicida entrar en las entranyas de Catalunya, enviém, ab mes vehemencia que may, nostra fraternal salutació als Estats Units d' América, que tan brillant paper desenpenyan entre 'l pobles lliures, y al veure la seva present grandesa deguda á la confederació honrada en que viuhen sos Estats, no' podém menos de recordar pera anyorarla, ab fonda tristesa; la confederació dels Estats d' Aragó, dintre de la qual Catalunya visqué ab sas lleys propies que sos reys respectavan, tant com los presidents de la gran república americana respectan las lleys del seus Estats.

Que la sort segueixi al costat d' aquell digníssim poble y no arribin may á veures com se veu avuy Catalunya, escarni d' uns homes que la trepitjan, la empobreixen y la tacan ab lo fanch de sos vicis..

¡Quin será el dia aquell ditxosíssim en que las regions sanas de Espanya, fraternalment unidas ab lo mutual respecte de sas justas llibertats, podrán celebrar també com los Estats Units d' América los aniversaris de sa Independencia?

Avuy fos y demá festa.

Lo poble de Villalar de la provincia de Valladolid conmemorá 'l día 24 del passat mes l'aniversari de la mort dels comuners Padilla, Bravo y Maldonado, héroes de las llibertats castellanas que lluytaren contra Carles I.

Y preguntém nosaltres ¿á que honrar la memoria de uns héroes qual obra's desprecia y s'escup per los mateixos que deurian defensarla?

L'honrar la memoria dels mártirs sense proseguir sos nobles ideals es sols propi d' un poble rebaixat é indigne.

Y'ls castellans aixís se comportan.

Fins á tal extrèm que hem de ser nosaltres los egoistas y exclusivistas catalans los que defensém y proclamem la autonomia de Castella com la mateixa de Catalunya.

En tot hem de dárlosli llissons de germanó y de dignitat.

No'ns cal afegir cap comentari, als següents conceptes expressats per lo President de la Diputació de Vizcaya don Pau d'Alzola, en una vetllada que celebrá *El Instituto Vizcaino*:

"No crech que hi hagi govern que sia prou pera patrocinar tals desvaris segons los

quals ab lo pretext d'alguns abusos que per desgracia no son á Espanya menos freqüents en las dependencias de la Administració central, se preten borrar lo que queda de la vida regional pera concentrar en la burocrasia madrilenya la totalitat de la sava de la nació, que quedaria així reduhida, com las criaturas raquíticas, á un cervell grandió ab una constitució corporal anémica. Aixó no pot ser quan las Provincias Vascongadas, per exemple, poden ostentar la historia de deu sigles durant quin temps aquestos organismes regionals han desempenyat ab aplauso de propis y extranys las importantíssimas funcions, intermediarias entre la unitat administrativa que constitueixen los Municipis y 'l poder central, perque tenen fondas arrels y tant grants prestigis, que seria folla temeritat desconeixels..

Diu *El Imparcial* de Madrit parlant d'una sessió de la Diputació provincial d'allà, que fou breu pero interessant pera 'ls aficionats á la tauromaquia, donchs va nombrarse la comissió que ha de organisar la *corrida* de Beneficencia. Fou aprobada després l'ordre del dia en la que no hi figurava cap assumpto d'interés general.

¿Es que li sembla poch á *El Imparcial* la organisació, per part dels diputats, d'una *corrida*? Que'n organissin duas.

O sino que vingan á Catalunya que prompte'n tindrem una de preparada que donará que veure.

Es fácil que 'ls toros necessitin banderillas de foch,

Y n'hi haurán.

Retallém de *L'Arch de Sant Martí* la següent noticia associantnos als comentarís que's fan de la mateixa:

"En las épocas de continua revolta com la que está atravessant avuy Catalunya ab motiu del Códich, res tant propi com pèndrer per mirall la actitud de las moltes regions que 'n pahissos extrangers se fan respectar lo que 'ls pertany.

Com á última nota de fermesa de caràcter en aquests ideals, hi trobém la actitud de las colonias inglesas de Terranova, las que segons llegim en una correspondencia extrangera, están promptes á motivar un conflicte entre 'l pahís que las governa y Fransa, demanant la renuncia del tractat en virtut del qual los francesos explotan los productes de la pesca en ditas regions ab no poch perjudici de las mateixas.

Cansadas aquellas colonias de demanar pacíficament á Inglaterra lo que no 'ls concedeixen, han acordat no donar lo seu vot més que als qui decididament se demostrin defensors dels interessos colonials; y en cas de no lograr per aquest medi sos desitjos, mantenen la decisió de declararse independents del govern anglés, pera empèndrer de compte propi la defensa de sas pesquerías y expulsarne als francesos que avuy ab consentiment de Inglaterra amenassen la poca y única riquesa ab que contan los fills de Terranova.

¿Qué hem de fer, donchs, nosaltres devant la conducta d' uns governs que no contents ab despullarnos, obran las portas als extrangers pera que 'ns desquarterisin, acabant avuy per arrebatarnos lo que de moral nos queda, ja que de material res no 'as poden pèndrer per habèrmosho tot arrebatat?"

LOS JOCHS FLORALS D'ENQUANY

Quan los pobles que tenen lley, historia, parla y fesomía propias no son lliures, ja may poden estar segurs de la conservació de sa existencia, ni tant sols en aquells moments en que més sembla tendeixen á sa prosperitat y á la reivindicació de sos drets. Aixó's veu ab forsa

claretat examinant las circunstancias que rodejan als *Jochs Florals* d'enguany y las que rodejaren als últimament celebrats. ¡Quánta diferencia entre 'ls uns y 'ls altres!

L'any passat Catalunya, en mitj d'esplendorosas festas respirant totas ellas la satisfacció y la gloria ab que va realisar-se l'obra grandiosa de la Exposició Universal, aixecá sa poderosa veu, per medi dels *Jochs Florals*, pera fer saber á totas las nacions que en un recó d'Espanya hi havia un poble que, si bé, maltractat y castigat per son heroisme, ja may havia renegat de sa personalitat propia y ben distinta d'aquell, qual fesomia, parla y lley li volen imposar.

En dita festa, Catalunya llensá son negre mantell endolat pera enjorarse transitoriament ab las més hermosas y alegres galas, ab que, com digué un poeta, devía rebrer á sa llarga y noble parentela, formada per tots los pobles civilisats del Mon.

Enguany, los poetas escriptors ferán sentir sos planys ben pochos días després d'haver rebut nostra Patria crudel ferida, al péndreli un dels elements més característichs á la mateixa, com es sa propia legislació; y si l'any passat Catalunya's despullá de sa negra vesta pera rébrer dignament á totas las nacions, enguanys's despullará de sas ricas vestiduras pera cobrirse altra volta ab son fúnebre mantell de dol.

Y si en los últims *Jochs Florals* acudirem tots á sentir la dolsa veu de la Poesía, pera sadollarnos d'amor á la Patria y pera encisarnos ab son gloriós renaixement, als que tindrán lloch demá devem assistirhi ab la tristor al cor y al escoltar los planys de Catalunya devém tots fer jurament de no desertar ja may de sa senyera y de defensarla per tots los medis possibles, imposantnos los mes radicals sacrificis y revestintnos del heroich valor que dona 'l patriotisme.

FRANCESCH MORAGAS.

JOCHS FLORALS DE BARCELONA.

Fallo del Consistori

PREMI ORDINARI: "Englantina d' or".—Número 215.—"Lletra". Als de sempre.—
 "Primer accésit".—Número 187.—"Lo desertor".—Pugna pro patria.—"Segon accésit".
 —Número 152.—"L' abet del penjat".—"Flor natural".—Número 87.—"Joguina". Amor.
 —"Primer accésit".—Número 240.—"Recort". ¡Com passa 'l temps!—"Segon accésit".
 —Número 284.—"Lo fester". Recorts.—"Viola d' or y argent".—No s' adjudica.—"Pri-

mer accéssit".—Número 128.—"La primera comunió".—"Segon accéssit".—Número 117.—"La tria". Tots iguals.

PREMI EXTRAORDINARI: Premi del Excelentíssim é Il·lustríssim senyor Bisbe de Barcelona".—Número 271.—"La coronació de la Mare de Deu de la Mercé". La Mare de Deu un jorn volgué ferse catalana.—"Accéssit".—Número 264.—"La Coronació de la Mare de Deu de la Mercé". Devalla al cor la mística alegria....—"Premi de la Excelentíssima Diputació de Girona".—Número 283. "Tía Sió".—Cor.—"Premi de la Excelentíssima Diputació de Lleyda".—Número 86. "Lo Rey sabi".—1435—1436.—"Premi de la Associació Catalanista d' Excursions Científicas".—Número 282.—"Notes arquitectòniques sobre las esglésies de Tarrassa".—Resurget.—"Premi de don Justí Prepatx".—Número 111.—"Lo Roselló á sas germanas Catalunya, Valencia y Mallorca".—Cant de germanó.—"Accéssit".—Número 131.—"Epissodi de la Historia del Roselló". (1570).—"Premi de un Catalanista".—Número 182.—"A la María-Antonia" Jo pecador, me confesso ab vos...—"Accéssit".—Número 125.—"Lo toch de penediment". Quants n'hi hauria!—"Premi de la societat "Euskal-Erria" de Bilbao".—Número 210.—"Cobles arromancades".—Regina Cathalonie, ora pro nobis.

Lo que 's fa públich per coneixement dels interessats.

Barcelona, 27 d'Abril de 1889.—P. A. del C.—Lo Secretari, "Bonaventura Bassegoda".

BRINDIS Á CATALUNYA

Per l'honor de la bandera
qual renom fou temps enrera
mes temut que'l bram del tró;
per la Patria mare nostre
que ja du sangnants al rostre
las urpadas del lleó.

Acostém la copa als llabis
y al caliu d' antichs agravis
lo vi's torne actiu veri
pera escupirlo á la cara
dels sayons de nostra mare
que veyém callá y sufrí.

Baixe al pit com doll de lava
que ab son bes de foch s'esbrava
y abocantse al mar se fon;
baixe com ardent guspira
pera encendre 'l llamp de la ira
y'l recort del vil afront.

Beguém; es sanch de la terra
del terrós ahont s'aferra
lo mes noble y mes cristiá,
la heretat... la antiga fita...
la casa payral... la hermita...
la creu del terme... 'l fossá.

¡A la salut de la rassa
que ab suhor del front amassa
lo seu pa que guanyar sab,
rassa aytal en sa altivesa

que sols quan trevalla y resa
se doblega y baixa al cap!

Al brugit de las cadenas
fem trincar las copas plenas
com un bes de jurament:
!oh, dols crit de Patria aymada,
ab bramuls de torrentada
vola arreu y ves creixent!

Ves del huracá ab las ratjas
fins las mes remotas platjas
hont s'hi trobe un catalá;
com tempesta aixordadora
segueix mon y esclati á l'hora
d'amor patri lo volcá.

JASCINTO TORRES y REYATÓ.

NOVAS

Desde'l primer de Maig que regeix ja 'l Códich Civil ab son odiós article 15.

Y 'ls representants en Corts han presenciát indiferents ó poch menos la mort de la lle-gislació catalana.

Ara es hora, senyors Diputats y Senadors de defensar á Catalunya.

A tot aixó ¿qué hi diu lo senyor Pons y Montells tan enérgich en sas cartas particulars?

¿Y 'l senyor Maluquer y Viladot que aplaudía la enérgica manifestació dels estudiants de Barcelona?

¿Y las Diputacions y Ajuntaments, quals peticions unánims s'han vist tan ignominio-sament desatesas?

Rés... cap y á la fi representan als butxins del centre.

¡Vaja! s'ho haurá de fer tot lo poble desamparat.

Quanta ignominia pera 'ls successors de 'n Clarís, d'en Fivaller y de 'n Casanova.

Avuy deu celebrarse á Barcelona la tradicional festa dels *Jochs Florals*.

Sembla que han obtingut premis lo senyors Torres y Reyató (la *flor natural*), Agulló, Riera y Bertrán, Thos y Codina, Ubach y Vinyeta, Pons y Massaveu, Puig y Cadafalch y nostre apreciable amich y compatrici, don Manel Ribot y Serra.

Tenim noticia de que será un acte notabilíssim y calurosament catalanista.

Divendres al vespre arribá á Barcelona desde Bilbao l'ilustre patrici bascongat, don Fidel de Sagarminaga, fundador y president honorari de la Associació "Eus-kal-lerria" (ahont s'acullen los mes entússias tas y decidits propagadors del regionalisme basco), y Mantenedor del Consistori dels *Jochs Florals* que avuy se celebren, pera assistir als quals ha visitat á Catalunya.

Gran número de catalans y de bascongats lo reberen en la estació de Barcelona fentli una carinyosa acullida.

Nosaltres, los catalanistas de Sabadell, li doném la mes coral benvinguda al senyor de Sagarminaga en la íntima convicció de que hem de tenir nova y favorabilíssima ocasió

ab sa honrosa visita pera estrenyer los llassós de germanó y mútua defensa que 'ns uneixen als bons catalans ab los bons fills de la noble Euskarria.

S'está preparant Tortosa pera la celebració d'un ruidós *meeting* contra 'l Códich. Ja s'han celebrat reunions prèvias á las quals hi han asistit representants de totas las associacions, periódichs y demés entitats de la població.

També s'iniciat la idea de verificar aplechs patriótics ab idéntich objecte en altrás poblacions, figuranthi entre ellas la importantíssima vila d' Olot.

Avant sempre.

Don Vicents de Payueta, jutje que era d'aquesta ciutat ha sigut ascendit trasladantlo al districte *San Roque* (La Línea).

S'ha dit que aquí hi deixava simpatías, pero no falta qui assegura saber que hi ha deixat *alguna cosa més*.

Lo nou Jutje que vé á ocupar son lloch á Sabadell se diu don Emili Perez.

No sabém si es tan jove com l'anterior, pero sabém que també es castellá.

¡Qué s'hi ha de fer!

Fá una pila de días que varem rebre un exemplar de la *Memoria Geográfich-Estadística de la República Argentina* que ha publicat nostre apreciable amic y compatrici, don J. Puigdollers y Maciá.

Pera ocuparnos d' ella tením desde fa dos números un article en cartera pera donarlo á llúm tant prompte nos ho permeti l'excés d'original que se 'ns ha acumulat aquestos días ab motiu del Códich Civil.

També tením á punt d'insertar altres articlets, un d' ells referent á la novela catalana de don C. Bosch de la Trinxeria, *L' Hereu Noradell*, de la que 'ns ocuparém á la primera ocasió.

Estém segurs de que han de dispensarnos tals forsosos aplassaments los autors dels referits articles que 'ns afavoreixen ab sa col·laboració, los quals ja haurán pogut notar com en circumstancias tant calamitosas pera Catalunya fins hem prescindit de la *Secció d' Anuncis* qual utilitat material es indubtable pera la empresa del periódich.

Dissapte passat se celebrá á Mataró una interessantíssima vetllada pera contribuir á la Restauració del Monastir de Santa Maria de Ripoll.

Revestí l'acte excepcional importancia, pronunciantshi en ell enérgichs discursos y llegintshi valentas poesías. La part musical cridá ab justicia la atenció dels intel·ligents.

Presidí l'acte 'l mestre en Gay Saber, don Terenci Thos y Codina, llegí 'l discurs de fondo lo distingit arqueólech don Joseph M.ª de Pellicer y Pagés y doná las gracias lo jove y llorejat escriptor don Joseph Puig y Cadafalch. S'aludí al Códich Civil atacantlo ab cruesa.

La concurrencia fou escullidíssima y molt numerosa.

Los estudiants de Vich ab motiu de comensar á regir lo Códich Civil publicaren lo día primer de Maig una fulla valentíssima excitant á la defensa de la Terra Catalana.

Nos plau lo puríssim esperit catalanista de la brava jovenalla vigatana que tant pot fer per la reivindicació dels drets patris.

Llegim en una carta de Madrit que s'han circulat ordres terminants á totas las Audiencias y Jutjats d'Espanya perque desde 'l día primer de Maig se posi en vigor lo nou Códich, sens distincions ni contemplacions de cap mena.

Y afegeix la dita carta:

"De modo que 'ls catalans vehins de Madrit desde 'l día primer de Maig, per los efectos del Códich, serém castellans.

Pero com la condició de vehí un poble no s'obté fins passat sis mesos de residencia fixa, s'creu que per los efectos del Códich no serém castellans fins á Novembre; per lo tan tenim sis mesos de coll pera determinar lo mes convenient. Probablement relatiu á aixó, se tindrà aquí una reunió, demanantse avans parer als mes reputats jurisconsults catalans, y fins se parla de reunir lo próxim estiu á Barcelona als catalans residents en totas las provincias d'Espanya, ó representacions d'ells á fi de acordar lo mes convenient per atenuar los efectos del célebre article 15 mentres no's presenti ocasió de tirarlo á terra, que ja vindrá legalment ab tota honra y cortesia, com deyan los nostres passats.,,

Un contrast eloqüentíssim.

Lo Comité de Madrit pera assistir á la Exposició de París ha enviat ja 54!! bultos pera las instalacions de tota Espanya en aquell Certamen.

En cambi, lo Comité de Catalunya y las Balears només ne te colocats 450 y en camí 500 que representan las instalacions del Principat y Mallorca.

Aixó pinta duas rasses.

Nos ocupárem fa pochis días dels obsequis que's volían fer al senador don Manel Durán y Bas per sa defensa del Dret Catalá. Y ferem constar que's pretenia fer la competencia á tals obsequis ab altres endressats als demás senadors y diputats que han parlat en las Corts contra l'article 15 del Códich Civil.

Las comissions d'abdós projectes s'han fos en una sola.

Nos plau, dat l'objectiu que persegueixen.

Pero hem de ser franchs: estém en la convicció de que aixís com separadas obtingueren tan poch ressó, juntas han d'obtenirne menos encara; perque com mes días passen mes se convens lo poble catalá de que 'ls senadors y diputats de nostra Terra no han sabut pas cumplir del tot la seua obligació al defensar las lleys del Principat.

S'ha verificat ja á Barcelona la fusió dels dos Foments que s'han constituït en una associació sola ab lo títol de *Foment de la Producció Nacional*.

Ho celebrém de veras, perque la divisió de las foras proteccionistas sols podia ocasionarli perjudicis á Catalunya.

No obstant, una circumstancia hem de lamentar.

Uns dels primers acorts del Foment ha sigut lo de nombrar socis d'honor á'n Cánovas y á'n Romero Robledo y altres polítics.

Pasteleig segur á la curta ó á la llarga.

Sempre 'l pudrimener de la política madrilenya corrompentho tot.

¡Es ben trist!

Del important diari fuerista de Bilbao *La Unión Vasco-Navarra*, á qui agraphim de tot cor las galants frasses que dedicá fá pochs dias á nostra modesta publicació, son los següents expressius párrafos que publicá en sa edició del passat dissapte:

“Los catalans se mouhen y agitan; la situació d' aquell país anava empitjorant de tal modo per la desgraciada administració espanyola, que sols los faltava pera que fos completa la desgracia que un Códich Civil portés al si de las familias la anarquía y 'l desorde.

Aqueix Códich comensará á regir lo dia primer de Maig.

Mes no havia de passar sense las protestas del catalans, no havia d' acceptarse per un poble viril que á si sol, á son esforç y al honorat treball, deu lo ha que sigut; per aixó hem vist com portant la devantera la ciutat de Barcelona, l' han seguit en la protesta Sabadell, y Granollers representant la comarca del Vallés, Reus al camp de Tarragona, Sant Sadurní de Noya en nom del Panadés, Esplugas de Francolí en nom del Priorat, Vich, Canet de Mar y tants altres pobles que s' han reunit pera la protesta contra lo nou Códich.

Faltava tan sols la protesta de la gent del Nort de Catalunya, la gent de la *tramontana* y aquesta gent se reunirá demá en La Bisbal.

Prescindim de diferencias polítiques que 'ns divideixen y debilitan,—diuhen los organitzadors del meeting—y sia una sola la veu de ¡Viscan las llibertats civils de Catalunya!

Sort millor deuria cabre á regions com la Catalana, mes ab la unió que 's nota entre sos fills y la transformació que ha operat en ells la última llansada, ha de conseguirse molt.

Fugin de la política y conságrinse únicament á la defensa de sos propis interessos, deixin que Madrid manegi á pobles sens vitalitat que ho demanan y tot ho esperan del poder central.

Felicitém per sa conducta als catalans..

Molt deu animarnos aquest ta felicitació de gent tan sencera com la del Nort, qual ajuda pot sernos utilíssima en las épocas mes difícils, havent demostrat de sobras la heroicitat que 's necessita pera combatrer imposicions y tiranías.

S' ha deixat de publicar en aquesta ciutat *El Criterio Sabadellés*. A continuació ha reaparegut *El Eco de Sabadell*.

Últimament tenim noticia de que aquell tornarà á veurer la llum pública.

Hem rebut un exemplar, esmeradament imprés en la estampa de F. Giró de Barcelona, de la novel·la catalana que porta per títol *Las conseqüencias*, original del reputat escriptor don Antoni Careta y Vidal.

En un dels pròxims números nos ocuparem detingudament d' aquesta nova obra que acaba de doná á llum lo Sr. Careta á qui agraphim la distinció de que hem sigut obecte.

Numerós y escullit, con pocas vegadas, fou lo séquit que assistí á la professó que pera portar lo Sant Viatic als malalts, tingué lloch lo passat diumenge, qual pendó estava confiat al distingit jove D. Bonaventura Brutau y Manent; lo qui obtingué una verdadera prova de las moltes simpatías de que gosa en nostra ciutat.

La Banda municipal de Barcelona que fou la contractada pera donar mes lluhiment al acte, cumplí admirablement son comés.

Rebi nostre particular amich Sr. Brutau la mes coral enhorabona que li enviém desde las columnas d' aquesta humil publicació.

Ha sortit á llum lo primer quadern del *Diccionario biográfico y bibliográfico de escrito-*

res y artistas catalanes del siglo XIX, obra que publica lo reputat escriptor catalá don Anton Elías de Molins.

Aquesta obra, segons veyém en lo prospecte, será un estudi del moviment literari, científich y artístich contemporáni del antich Príncepat de Catalunya.

Acompanyan á la publicació láminas tiradas apart y grabats en lo text, reproducció d' obras d' art y d' autógrafos.

La forma elegant y luxosa ab que 's presenta al públich aquest interessant libre, al mateix temps que las notas y datos que per lo primer quadern se veu que posseheix son autor, fan que la obra 's recomani á tot amant de nostra terra, si es que 's vol fer cárrech del renaixement que en aquest sigle s' hi ha realisat.

Lo llibreter de Barcelona, don Eudalt Puig ha fet encuadernar en los acreditats tallers de E. Domenech y Companyia, un magnífich Missal Romá, que 's proposa regalar al Excm. é lltm. senyor Bisbe de la diócesis de Vich, ab destí al monastir de Ripoll. Las cubiertas son de pell de Rússia ab dibuixos en or de varis tons, destacantse en lo centre d' una d' ellas las llettras A. y M. (Ave María), fetas de ferro fortjat y adornadas ab guarnicions d' acer y coure. Las tancas del Missal son també de ferro, esmeradament treballadas, ostentant respectivament los escuts de Catalunya y de la diócesis de Vich.

Lo Foment de la Producció Espanyola, eleva una exposició al ministre d' Hisenda, posant de manifest los abusos que 's cometen en las Aduanas, é indicant los medis pera corretgirlos.

Com si no hagués fet res.

Se queixa nostre apreciable colega *L' Arch de Sant Martí* de que en la Barceloneta hi hagi un Colegi qual professor té fixat encara lo flamant y afrentós lletrero *No se permite hablar en catalán*; lo que, si abans era poch d' extranyar, ho es moltíssim avuy, donch s' acaba de regoneixer en plé Congrès Pedagógich de Mestres de Espanya que la ensenyansa als noys se 'ls hi deu donar en llengua materna.

La veritat es que sempre hi ha gent que viuen á tres quarts de quinze. Y no son poch per desgracia; de segur que son varios los Colegis en que si no 's fá ostensible al menys se practica 'l precepte d' aquell odiós lletrero.

Hi ha molt que netejar.

Los provensals tenen mes sort que nosaltres.

Després d' haver conseguit del govern francés que 'ls idiomas catalá y vasco puguin circular en los telégramas (cosa que encara jol, irrisió! no hem pogut conseguir á Espanya), ara acaban de alcansar l' establiment de una cátedra oficial de la llengua de Provença, además de la creació de una Societat autorisada pera 'l foment de la ensenyansa provensal.

Aprenguí Espanya del pays que passa per mes uniformista.

Y, encara hi haurá gent de cervell prou aixut pera no regoneixer que las tendencias civilisadoras de la política, quan aquesta es honrada, se 'n van cap al regionalisme.

¿Son cegos ó ho fan veure?